

2. Василенко Ю.В. Производственный потенциал сельскохозяйственных предприятий / Ю.В. Василенко. - М.: Агропромиздат, 1989. - 152 с.
3. Саблук П.Т. Аграрна реформа в Україні (здобутки, проблеми і шляхи вирішення) / П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.М. Федоров // Економіка України. - 2009. - №12. - С.3-13
4. Ткаченко В.Г., Богачёв В.И. Аграрная реформа в Украине: результаты, проблемы, перспективы завершения / Монография. Под общей редакцией профессора В.Г.Ткаченко и В.И. Богачёва. - Луганск: «Книжковий світ», 2006. - 228 с.

Annotation. Methodological direction of quantitative determination of agrarian resource potential is reasonable in the article, the indexes of material well-being are expected by resources and to efficiency of the use of resource potential of the Luhansk area, the ways of improvement of his use are certain.

Key words: resource potential, economic evaluation, resources efficiency landed, labour, material.

УДК 65.012.265:658.0

О.С. Гіджеліцька, асистент,

Кам 'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА, ЙОГО СУТНІСТЬ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ВИМІРЮВАНІСТЬ

У статті розглянуто сутність та класифікацію ресурсного потенціалу підприємства, визначена взаємозалежність між його складовими, а також описано різні показники ресурсоемності для окремих видів товарів.

Ключові слова: ресурси, матеріальні, нематеріальні, трудові, фінансові, ресурси, інноваційний потенціал, показники ресурсоемності.

Постановка проблеми. У більшості підприємств української економіки кризові явища відобразилися значним скорочення обсягів виробництва, зниженням платоспроможності і фінансової стабільності, збитковістю діяльності. В умовах обмеженості власних фінансових ресурсів і високої вартості залучених ресурсів формування та реалізація ефективного механізму управління ними в організаціях реального сектору

економіки стає основою збереження фінансової стійкості та стабільності функціонування організації.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Значний внесок у розробку теоретико-методологічних основ процесу формування і використання ресурсів підприємств внесли вітчизняні вчені-економісти М. Білик, І. Бланк, Л. Буряк, О. Василик, А. Даниленко, А. Загородній, І. Зятковський, Л. Костирко, В. Сенчагов, С. Огородник, В. Опарін, А. Поддєрьогін, О. Романенко, О. Терещенко, В. Федоров та інші.

Мета статті. Дослідження сутності ресурсів підприємств, ресурсного потенціалу, який вони формують, його елементного складу, а також визначення основних показників ресурсоємності окремих товарів.

Виклад основного матеріалу. Підприємство є складною економічною системою, ефективною управління якою в умовах зовнішнього та внутрішнього середовища є основою його успішного функціонування та постійного зростання. Забезпечити стійкість підприємства дозволяє найважливіший стратегічний ресурс - його ресурсний потенціал, що поєднує декілька складових.

Саме поняття «ресурси» (фр. *ressources* - допоміжний засіб) трактується як «основні елементи виробничого потенціалу, які має в розпорядженні система і які використовуються для досягнення конкретних цілей економічного розвитку» [1].

На сьогодні існує декілька підходів щодо їх класифікації, але можна виділити такі основні як матеріальні, нематеріальні, трудові, інноваційні, фінансові ресурси (потенціали) підприємства, а також методи управління та організації ефективного використання ресурсів підприємства (управлінський потенціал).

Розглянемо їх детальніше.

Матеріальні ресурси - це ресурси в натурально-речовій формі, які використовуються у виробничій (господарській) діяльності підприємства. До їхнього складу входять основні фонди та частка обігових фондів. Основні фонди - це матеріально-речові цінності підприємства, які використовуються як засоби праці. Частина обігових фондів входить до складу матеріальних ресурсів: малоцінні та швидкозношувані предмети, пакувальні матеріали, паливо, електроенергія та ін.

Нематеріальні ресурси - об'єкти промислової та інтелектуальної власності, здатні приносити користь тривалий час: гудвіл, ноу-хау, бази знань, бази даних, патент, винаходи тощо.

Трудові ресурси (трудовий чи кадровий потенціал) підприємства - сукупність зайнятих на підприємстві за основною та допоміжною діяльністю. Оцінка кадрового

потенціалу у вартісних категоріях є особливо актуальною для власника підприємства. Вона допомагає отримати реальне уявлення про те, наскільки здібності працівників перевищують витрати на їх залучення, навчання та розвиток [2, с. 68].

Фінансові ресурси (фінансовий потенціал) - сукупність грошових коштів і надходжень, що є в розпорядженні підприємства для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат на відтворення підприємства та стимулювання працівників. Фінансові ресурси важливі як вихідний вид ресурсів для створення та діяльності підприємства, забезпечують процес виробництва, є необхідною умовою неперервності процесу виробництва. В умовах ринку, навіть маючи достатню наявність на підприємстві основних фондів та кадрів, підприємство іноді не здатне функціонувати, оскільки не має необхідної суми готівкових грошових коштів (фінансових ресурсів) [6, с. 65].

В умовах інноваційного розвитку економіки країни особливу увагу приділяють дослідженню ролі та змісту інноваційного потенціалу підприємства. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова інноваційний потенціал досліджує за такими аспектами: кадрове забезпечення підприємства; рівень освіти персоналу підприємства; фінансування наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності; кількість і структура наукових і науково-технічних робіт; патентування винаходів; рівень інноваційної активності підприємства; динаміка виробництва інноваційної продукції; частка інноваційної продукції у загальних обсягах виробництва [3, с. 104]. В. Гончаров та Є. Іванова визначають інноваційний потенціал підприємства як органічне поєднання ресурсів, спроможностей та можливостей підприємства в інноваційній діяльності [3, с. 105].

Фінансовий потенціал має особливе значення для підприємства. За своєю суттю фінансовий потенціал визначається не просто сукупністю фінансових ресурсів і можливостей підприємства, а їхньою органічною єдністю. Обсяги фінансового потенціалу відображають фінансову міцність або здатність окремого суб'єкта брати участь у створенні матеріальних благ і наданні послуг. Вони характеризуються тією сукупністю засобів, джерел, запасів або фінансових можливостей, якими володіє підприємство і які можуть бути використані для реалізації конкретних цілей і завдань.

На думку В. Герасимчука, визначення управлінського (інтелектуального) потенціалу охоплює оцінку таких основних характеристик: сприйняття нових ідей; готовність критикувати; бачення перспективи; рівень інтелекту; цілеспрямованість та наміри; управлінське мислення [3, с. 103].

Формування ресурсного потенціалу підприємства - це виявлення стратегічних можливостей, здатних підвищити конкурентоспроможність підприємства; визначення резервів потенціалу.

Майбутнє невизначене, тому витрачання ресурсів супроводжується тим чи іншим рівнем ризику, які також треба оцінювати [4, с. 246].

Задля цього підприємство має оброблювати та аналізувати різні показники ресурсоемності для окремих видів товарів. Вони також можуть різнитися, але оптимально можна виділити такі:

1) абсолютні; 2) структурні; 3) відносні; 4) питомі.

До абсолютних показників ресурсоемності товару відносяться показники по стадіях життєвого циклу:

- витрати на маркетинг (на одиницю товару);
- витрати на НДДКР (на одиницю товару);
- витрати на організаційно-технологічну підготовку виробництва нового товару;
- витрати на виробництво товару;
- витрати на сервіс споживачів товару;
- витрати на експлуатацію і технічне обслуговування товару;
- витрати на відновлення (ремонт) товару;
- витрати (економія) на утилізацію товару.

До структурних показників ресурсоемності товару відносяться показники, що характеризують частку укрупненого виду ресурсу на кожній стадії життєвого циклу одиниці товару:

- сировина і матеріали (у відсотках від повних витрат на даній стадії життєвого циклу товару);
- комплектуючі купувальні вироби або запасні частини (у відсотках від повних витрат);
- паливно-енергетичні ресурси (у натуральному виразі і у відсотках від повних витрат);
- заробітна плата промислово-виробничого персоналу фірми, що доводиться на одиницю товару (у відсотках від повних витрат);
- амортизація основних виробничих фондів з розрахунку на одиницю товару на даній стадії (у відсотках) [8, С. 196-197].

До відносних показників ресурсоемності товару відносяться показники витрати ресурсу на одиницю технічного параметра об'єкту або технологічні втрати ресурсу.

Наприклад, витрата конкретного виду вугілля на вироблення 1 кВт-ч електричної енергії, відсоток технологічних втрат конкретного виду ресурсу на конкретній стадії життєвого циклу товару, коефіцієнт використання конкретного виду ресурсу і ін.

До питомих показників ресурсоемкості товару відносяться показники, що характеризують витрату конкретного вигляду або сукупності ресурсів на окремій стадії життєвого циклу товару на одиницю його корисного ефекту.

До показників ресурсоемності виробництва відносяться показники, що характеризують ефективність використання окремих видів ресурсів в цілому по фірмі, без прив'язки до конкретних товарів. До них доцільно віднести:

- ефективність оборотного капіталу;
- ефективність накопиченого капіталу;
- рентабельності виробництва
- показник заборгованості;
- ефективність активів і ін.

Додатково до перерахованих показників ресурсоемності виробництва рекомендується включити наступні:

- продуктивність праці (відношення загального об'єму продажів за рік до середньорічної чисельності персоналу фірми);
- наднормативні втрати робочого часу (наприклад, за рік);
- наднормативні втрати матеріальних ресурсів (включаючи паливно-енергетичні);
- наднормативні простой технологічного устаткування основного, допоміжного і обслуговуючого виробництв;
- наднормативні виплати штрафів і т. п.

Висновки. Для підвищення ефективності управління ресурсами підприємства потрібно використати всі можливі важелі, які позитивно впливатимуть на управління підприємством та його загальний розвиток. Для цього необхідно розділяти та аналізувати різні складові ресурсного потенціалу підприємства, а також оцінювати показники ресурсоемності для різних товарів. В умовах сучасних змін і динамічних трансформаційних процесів в Україні підприємствам слід розширювати та поглиблювати дослідження в галузі теорії та практики управління своїми ресурсами.

Список використаних джерел

1. Бізнес-середовище в Україні: проект Міжнародної фінансової корпорації IFC. - К., 2005. - 110 с.

2. Бауліна Т.В. Кадровий потенціал як головний фактор управління змінами на підприємстві. - Економіка і управління. - К., 2008. -№ 1. - С. 67-71.
3. Головатюк В.М. Вимірювання інноваційного потенціалу в контексті формування стратегії розвитку підприємства. - Механізм регулювання економіки.-К., 2009.- №1.-С. 102-111.
4. Кирилов О.Д. Формування ефективної стратегії розвитку підприємства в умовах інвестиційної уразливості. - Академічний простір. - К., 2008. - № 12. - С. 244-250.
5. Міценко М. Г. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, структура, стратегія використання. - Науковий вісник НЛТУ України. - Львів, 2010. - Вип. 20.9. - С. 193-198
6. Підлісецький Г.М. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу під-приємств. // Економіка АПК. - К.,2008. - № 5. - С. 65-66
7. Сердак С.Е. Принципи ефективного управління ресурсами суб'єктів господарювання. - Академічний огляд. - К., 2008. - № 2. - С. 83-88.
8. Суперека С. І. Роль ресурсозбереження у системі конкуренто-спроможності виробничих підприємств. //Економічний простір. - К., 2008. -№20/1. - С. 191-199.

***Annotation.** This article studies the essence and the structure of the resource potential of an enterprise, we have defined the main factors that have an influence on the formation of its effectiveness.*

***Key words.** Resources, material, nonmaterial, investment, financial potential, potential possibilities, efficiency of forming and use of resources; resource saving.*

УДК 658.012.34

О.П. Глібко, аспірант,

Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир

РОЛЬ ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вивчено сутність логістичного менеджменту, функції та методи логістичного управління підприємством. Розкрито обов'язки менеджера-логіста. Визначено роль логістичного менеджменту в підвищенні ефективності функціонування підприємств.

***Ключові слова:** логістика, логістичний менеджмент, менеджер-логіст.*